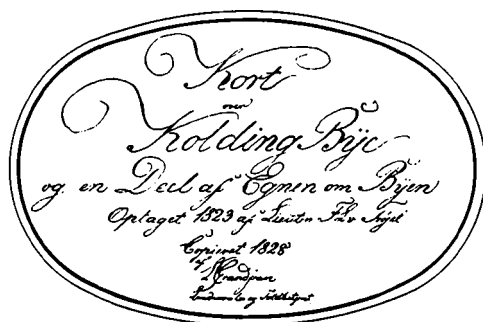

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1978
FORFATTER:	Søren Christensen
TITEL:	Trøjels kort fra 1823
KORT RESUME:	Kommentarer til kort over Kolding by tegnet af F. L. V Trøjel 1823

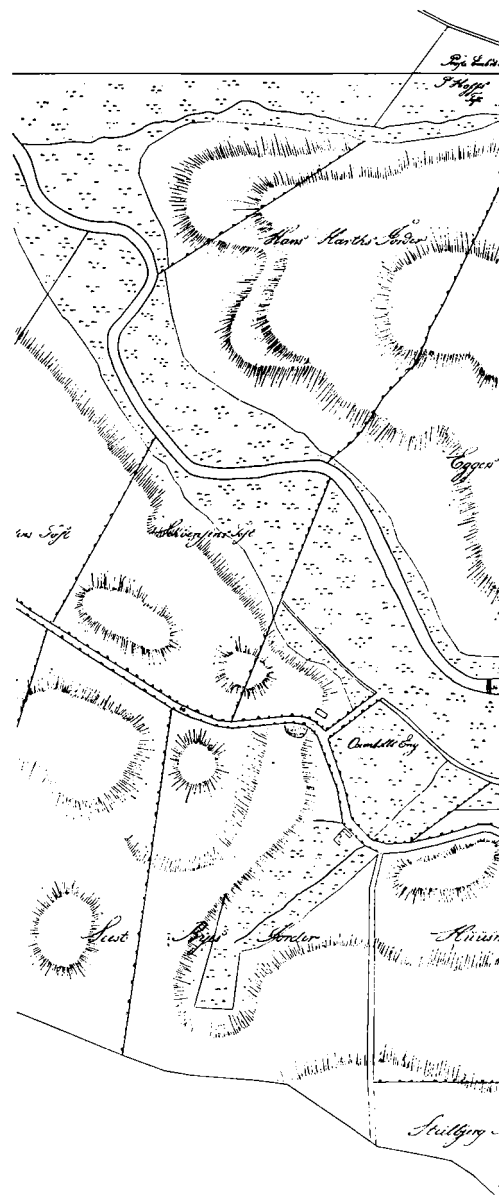

Trøjels kort fra 1823

med kommentarer af Søren Christensen

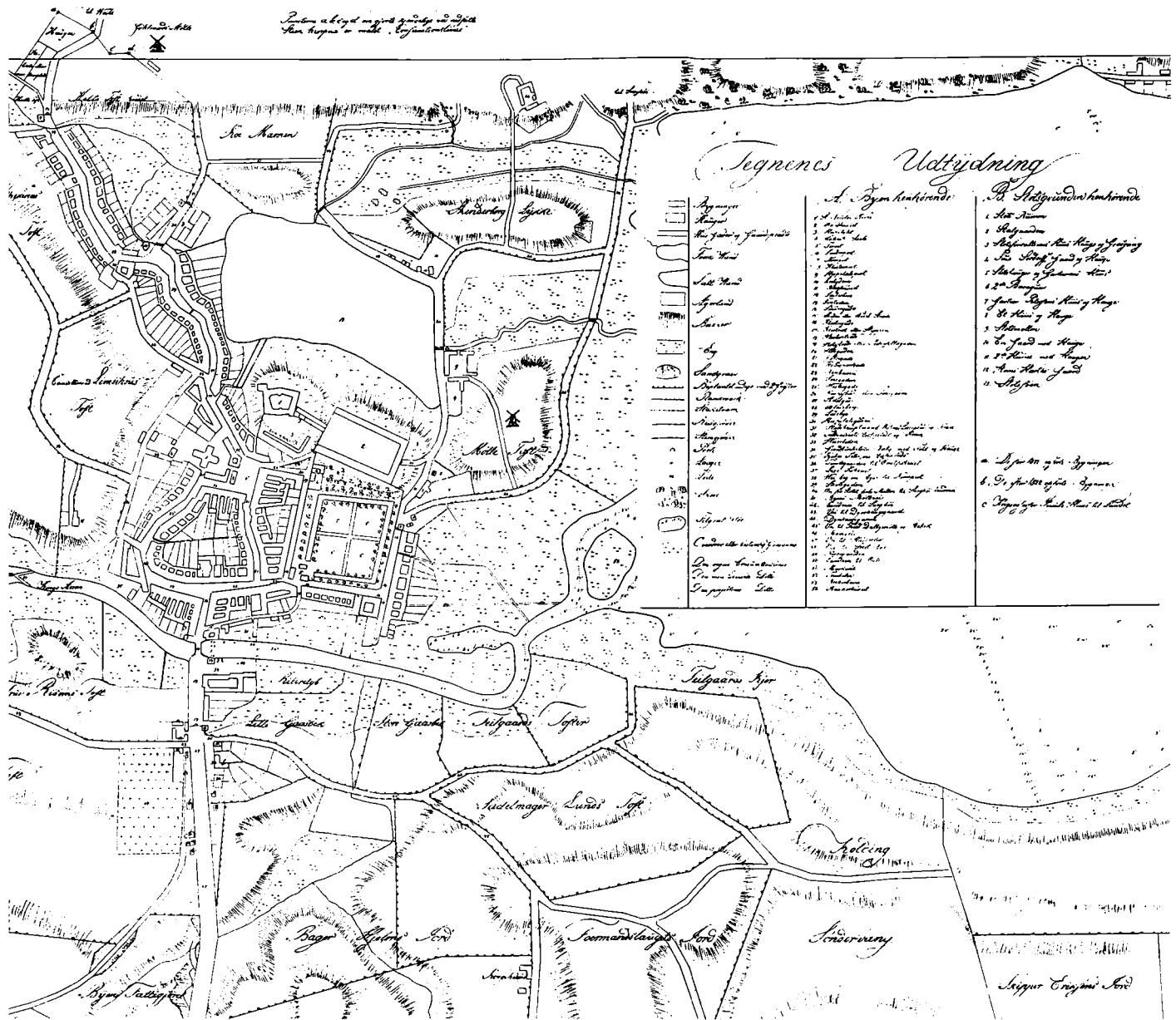
At det drejer sig om Kolding ses af byplanen med kirke og rådhus i midten, slot og staldgård nordøst herfor, og byens borgerkvarterer i det væsentlige syd herfor, idet denne byplan i hovedtrækene stemmer overens med de ældre kort over byen, og med stor sandsynlighed er dateret til tiden omkring etableringen af fæstningen Koldinghus, altså sidste halvdel af 1200-tallet. Byplanens hovedelementer er Adelgade, tidl. benævnt Nørregade, Akseltorvet og, udgående fra dette, Østergade, Torvegade og Vestergade, og Rendebanen, Helligkorsgade, tidligere under eet benævnt Søndergade, samt den nuværende Søndergade, hvor den for byen meget vigtige forbindelse mod syd over Sønderbro gik. Over denne bro passerede dengang al forbindelse mellem det østlige Nørrejylland og Slesvig samt landene syd herfor. Ved kortets sydrand er markeret skelstenen mellem hertugdømmet Slesvig og Nørrejylland. Selve grænsekontrollen har dog fundet sted lidt nærmere byen idet Sønderport findes ved krydset Seestvej — Haderslevvej, Dalbyvej og

grænsekontrollørens bolig »med Fold og Hauge« ligger umiddelbart syd herfor. Når kontrollørboligen er udstyret med fold, er det vel af hensyn til de mange stuedrifter, som passerede Sønderport på vej sydpå. At Sønderbro også på øvrige handelsområder var et knudepunkt, ses af, at såvel toldvæsenet som stads-hauptmand Wissing havde losseplads og kran hhv. syd og nord for åen lige øst for Sønderbro. Lidt længere mod vest, omtrent hvor el-værket nu er beliggende, havde en købmand Petersen losseplads. Åen, der iøvrigt på kortet benævnes Konge Aen, har nok været mere fiskerig dengang end nu, i hvert fald betegner de 2 »spærringer« af åen et laksefiskeri og et ørredfiskeri, det sidste længst mod vest. Ved Seestvej ligger langs Haderslevvej den dengang relativt nyanlagte Kirkegård. Den gamle Kirkegård ved Sct. Nicolai kirke blev ved den tid, hvor kortet er tegnet, lukket for begravelser. Den viste kirkegård, er nu en del af »den gamle kirkegård«, idet denne er udvidet væsentligt. Markerne vest for kirkegården er benævnt

»Husmands Toft«. En erindring om dette navn haves måske i gadenavnet Husmergyden. Navnet Munkensdam findes ikke på kortet, men det pågældende engdrag går ind under »Seest Byes Jorder«.

Nord for åen har byen udviklet sig langs Låsbygade, hvor der er tæt bebyggelse fra den gamle bykærne til henholdsvis Hospitalsporten, umiddelbart nord for Sct. Jørgens Hospital, og Nørreport ved bebyggelsens afslutning mod nordvest. Vest for byen findes herudover kun Bleggården og nogle enkelte bygninger. Den

latinske skole lige vest for kirken, der ligger på samme plads, hvor dronning Dorothea i 1566 lod opføre et skolehus, ligger dog måske vest for den gamle bygrav, idet denne blev jævnet midt i 1500-tallet.

Til slotsgrunden hørte slottet og staldgården samt slotshaven, der lå mellem Petersiliegade, Klostergade og Klosterstræde, de nuværende Slotsgade, Klostergade og Munkegade. Endvidere området øst for Staldgården med Slotsmøllens jorder og området nordøst for Slotssøen med Skinderborg Lykke og Dyrehavegård

samt Hans Harths gård, der lå lige vest for Nørreport. På øst-siden af Slotsgade, lige syd for Staldgården ejede slottet en gård, og slotsgartnerens bolig var på hjørnet af Slotsgade og Klostergade. Klostergade og Klosterstræde, nu Munkegade, var kattet med en tæt bebyggelse overfor slotshaven indtil Klosterport, som lå ved slotshavens østside. Området udenfor Klosterport hørte til slotsgrunden, men områdets veje hørte til byen, således var vejen lige øst for Staldgården byens møllevej, og vejen øst om Slotsmøllens jorder landevejen

til Snoghøj. Det kan bemærkes, at Slotsmøllen dengang omfattede både en vejrmølle og en vandmølle. Ligeledes kan det bemærkes, at Skinderborg Lykke er angivet som en bakke, hvor der endog er en sandgrav i østenden.

Iøvrigt er kortet noget fortegnet i området nordøst for byen, idet såvel kystlinien som landevejen til Snoghøj på senere kort forløber i væsentlig mere nordøstlig retning, ligesom afstanden til Strandhuse fra f. eks. Dyrehavegård kun er ca. $\frac{2}{3}$ af den afstand, som kan måles på senere kort.